

Sprawa C-654/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożonego zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem****Data wpływu:**

15 listopada 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Apelatiwen syd – Sofia (Bułgaria)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

9 listopada 2020 r.

Oskarżyciel w postępowaniu karnym:

Apelatiwna prokuratura w mieście Sofia

Skazany/sprawca w postępowaniu karnym:

VD

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie główne jest nadzwyczajnym postępowaniem mającym na celu kontrolę prawomocnego orzeczenia sądu. Wszczęto je przed sądem odsyłającym na wniosek prokuratora o uchylenie orzeczenia wydanego w postępowaniu apelacyjnym i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez inny skład sądu apelacyjnego, lub – ewentualnie – po uchyleniu wyroku sądu apelacyjnego, utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji, w którym sprawcę uznano za winnego popełnienia przestępstwa, lecz równocześnie zwolniono go z odpowiedzialności karnej. Rozpatrywany przed wskazanymi organami sądowymi czyn polega na kierowaniu pojazdem w okresie odbywania przez sprawcę kary administracyjnej czasowego zawieszenia prawa jazdy.

Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Odesłanie prejudycjalne zostało skierowane na podstawie art. 267 akapit drugi TFUE i dotyczy wykładni zasady ustawowej określoności przestępstwa i kary, a także art. 49 ust. 3 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”). Sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy krajowe uregulowanie przewidujące możliwość nałożenia za ten sam czyn albo sankcji administracyjnej, albo kary za popełnione przestępstwo – bez wskazania kryterium, na podstawie którego można by ocenić, czy sprawca ponosi odpowiedzialność administracyjną czy też odpowiedzialność karną – jest niezgodne z prawem Unii Europejskiej.

Pytania prejudycjalne

1. Czy zasada ustawowej określoności przestępstwa i kary dopuszcza krajowe uregulowanie, w którym za ten sam czyn – kierowanie pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na czasowym zawieszeniu prawa jazdy – przewidziano równocześnie odpowiedzialność administracyjną i karną, bez określenia kryteriów umożliwiających obiektywne rozróżnienie tych dwóch rodzajów odpowiedzialności?
2. Na wypadek gdyby Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej udzielił odpowiedzi przeczącej na pytanie pierwsze, jakie są uprawnienia sądu krajowego w celu zapewnienia skutecznego stosowania zasad prawa Unii Europejskiej?
3. Czy kara – za przestępstwo kierowania pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na czasowym zawieszeniu prawa jazdy – pozbawienia wolności do trzech lat i grzywny w wysokości od 200 do 1000 BGN jest proporcjonalna w rozumieniu art. 49 ust. 3 KPPUE [Karty praw podstawowych Unii Europejskiej]?

Przepisy i orzecznictwo Unii Europejskiej

Traktat o Unii Europejskiej: art. 6 ust. 3.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: art. 90, art. 91 ust. 1 lit. c).

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej: art. 49.

Dyrektywa 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy: art. 11 ust. 2.

Europejska Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności: art. 5 ust. 1.

Wyrok z dnia 3 maja 2007 r., *Advocaten voor de Wereld VZW*, C-303/05, EU:C:2007:261, pkt 49, 50 i przytoczone tam orzecznictwo.

Wyrok z dnia 12 lutego 2019 r., TC, C-492/18 PPU, EU:C:2019:108 pkt 59, 60 i przytoczone tam orzecznictwo.

Wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo.

Postanowienie z dnia 12 lipca 2018 r., Pinzaru i Cirstinoiu, C-707, niepublikowane, EU:C:2018:574, pkt 26.

Przepisy krajowe

Nakazaten kodeks (kodeks karny, zwany dalej „NK”): art. 9 ust. 2, art. 78a i 343c.

Nakazatelno-procesualen kodeks (kodeks postępowania karnego): art. 301 ust. 1, art. 305 ust. 6, art. 375–380.

Zakon za dwiženje po pytisztata (ustawa o ruchu drogowym, zwana dalej „ZDwP”): art. 150, 150a, 151a, 171, 177.

Naredba nr 3 z dnia 11.5.2011 R. za iziskwanijata za fiziczeska godnost kym wodaczite na motorni prewozni sredstva i reda za izwyrshwane na medicinskite pregledi za ustanowjawane na fiziczeskata godnost za wodaczite ot razlicznite kategorii (rozporządzenie nr 3 z dnia 11.5.2011 R. w sprawie wymogów dotyczących sprawności fizycznej kierowców, pojazdów mechanicznych i trybu przeprowadzania badań medycznych w celu określenia sprawności fizycznej kierowców różnych kategorii), przyjęte przez ministyr na zdraweopazwaneto (ministra zdrowia).

Naredba nr 3 z dnia 29.8.2011 R. za pridobiwane na prawosposobnost za proweždane na izpiti na kandidatite za wodaczi na motorni prewozni sredstva (rozporządzenie nr 3 z dnia 29.8.2011 R. w sprawie uzyskiwania zdolności do przeprowadzania egzaminów na kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych), przyjęte przez ministyr na obrazowanieto, mladežta i naukata (ministra ds. kształcenia, młodzieży i nauki).

Naredba nr 38 z dnia 16.4.2004 R. za uslowijata i reda za proweždaneto na izpiti na kandidati za pridobiwane na prawosposobnost za uprawnienie na motorno prewozno sredstvo i reda za proweždane na prowerocznite izpiti (rozporządzenie nr 38 z dnia 16.4.2004 R. w sprawie warunków i trybu przeprowadzania egzaminów na kandydatów na kierowców pojazdów mechanicznych i trybu przeprowadzania egzaminów sprawdzających), przyjęte przez ministyr na transporta i syobszteniјata (ministra ds. transportu i komunikacji).

Naredba nr 31 z dnia 26.7.1999 R. za iziskwanijata, uslowijata i reda za pridobiwane na prawosposobnost za uprawnienie na motorno prewozno sredstvo (rozporządzenie nr 31 z dnia 26.7.1999 R. w sprawie wymogów, warunków

i trybu uzyskiwania uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi), przyjęte przez ministrę na transporta i ministrę na obrazowaniu i naukę (ministra ds. transportu oraz ministra ds. kształcenia i nauki).

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 Oskarżony jest uprawnionym kierowcą pojazdu mechanicznego i posiada prawo jazdy. W dniu 9.5.2018 R. pozbawiono go prawa jazdy na mocy nakazu o zastosowaniu przymusowego środka administracyjnego, wydanego przez Obłastnija direktor na Ministerstwoto na wytresznite raboti (okręgowego dyrektora ministerstwa spraw wewnętrznych), ze względu na to, że nie zapłacił grzywn nałożonych na niego w charakterze kary administracyjnej za popełnione naruszenia administracyjne reguł ruchu po drogach publicznych. Zawieszenie prawa jazdy jest tymczasowe – do chwili uiszczenia należnych grzywien. W dniu 23.8.2018 R., gdy kierował pojazdem osobowym bez włączonych świateł na ruchliwej ulicy w mieście Błagojewgrad, oskarżony został zatrzymany przez funkcjonariuszy policji, którzy ustalili okoliczność, że czasowo pozbawiono go prawa jazdy. W następstwie powyższego zdarzenia wydano przeciwko niemu akt ustalający popełnienie naruszenia administracyjnego.
- 2 W dniu 19.3.2019 R., postanowieniem prokuratora Rajonna prokuratura (prokuratury rejonowej) w mieście Błagojewgrad, wszczęto postępowanie karne przeciwko oskarżonemu ze względu na to, że w dniu 23.8.2018 R. kierował on pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na czasowym zawieszeniu prawa jazdy, czyli czyn, który prokurator zakwalifikował jako przestępstwo określone w art. 343c ust. 3 w związku z ust. 1 Nakazatelen kodeks (NK). Zgodnie z tym przepisem osoba kierująca pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na czasowym zawieszeniu prawa jazdy podlega karze pozbawienia wolności do trzech lat i grzywny w wysokości od 200 do 1000 BGN. Przy przesłuchaniu oskarżony potwierdził zaistnienie wspomnianych okoliczności faktycznych i uściślił, że jego praca jest związana z kierowaniem samochodem osobowym, że został poddany ograniczeniom, ponieważ ze względu na zawieszenie jego prawa jazdy nie może pracować i że w dniu dokonania czynu zabronionego musiał kierować swoim pojazdem, ponieważ pilnie musiał zakupić lekarstwa dla ciężko chorego brata.
- 3 W pierwszej instancji Rajonen syd (sąd rejonowy) w mieście Błagojewgrad przyjął, że oskarżony popełnił przestępstwo, ponieważ kierował samochodem osobowym na ruchliwej ulicy i, jadąc lekkomyślnie, nie przestrzegał reguł ruchu po drogach publicznych. Równocześnie sąd ten zwolnił go z odpowiedzialności karnej na podstawie art. 78a ust. 1 NK, ponieważ zgodnie z tym przepisem przestępstwo to podlegało karze pozbawienia wolności do trzech lat, a dotychczas oskarżony nie był karany ani zwalniany z odpowiedzialności karnej, i na podstawie tego przepisu – przewidującego nałożenie kary grzywny w wysokości od 1000 do 5000 BGN – nałożył na niego grzywnę w wysokości 1000 BGN.

- 4 W postępowaniu apelacyjnym Okryżen syd (sąd okręgowy) w mieście Błagojewgrad uchylił wyrok Rajonen syd, uznał oskarżonego za niewinnego i przyjął, że dokonany czyn nie jest przestępstwem, ponieważ ma znikomy stopień szkodliwości społecznej i, w konsekwencji, stanowi naruszenie administracyjne, w związku z czym wymierzył oskarżonemu sankcję w wysokości 300 BGN na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 Zakon za dwiżenje po pytiszтата (ZDwP). Zgodnie z tym przepisem osoba kierująca pojazdem po czasowym zawieszeniu jej prawa jazdy podlega karze grzywny w wysokości od 100 do 300 BGN. Sąd apelacyjny uznał, że pomimo iż oskarżony był wielokrotnie karany za naruszenia administracyjne ZDwP, rozpatrywany czyn ma znikomy stopień szkodliwości społecznej, ponieważ oskarżony nie był skazywany ani karany za dokonanie przestępstw, ani nie był karany w trybie administracyjnym za czyn związany z kierowaniem pojazdem bez prawa jazdy w okresie pozbawienia prawa do kierowania lub w okresie czasowego zawieszenia prawa jazdy. Wspomniany sąd uwzględnił również, że oskarżony potwierdził ustalone okoliczności faktyczne, wyraził żal za zaistniałe zdarzenie i wskazał jako przyczynę kierowania samochodem osobowym konieczność zakupu lekarstw dla chorego brata.
- 5 Postępowanie przed sądem odsyłającym wszczęto na wniosek prokuratora apelacyjnego Apelatiwna prokuratura (prokuratury apelacyjnej) w mieście Sofia o uchylenie wyroku Okryżen syd Błagojewgrad i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez inny skład tego sądu. Tytułem ewentualnym, prokurator apelacyjny wniósł, aby po uchyleniu wyroku sądu apelacyjnego utrzymać w mocy wyrok Rajonen syd Błagojewgrad.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Zdaniem prokuratora apelacyjnego Okryżen syd Błagojewgrad naruszył prawo materialne, ponieważ przyjął, że rozpatrywany czyn ma znikomy stopień szkodliwości społecznej. Prokurator apelacyjny jest zdania, że ze względu na to, iż oskarżony wielokrotnie był karany za naruszenia ZDwP, nie istnieją przesłanki stosowania art. 9 ust. 2 NK, zgodnie z którym nie jest przestępstwem czyn, który pomimo iż formalnie wykazuje znamiona przewidziane w ustawie w odniesieniu do przestępstwa, ze względu na swoje niewielkie znaczenie nie jest szkodliwy społecznie lub jego społeczna szkodliwość jest oczywiście znikoma. Prokurator apelacyjny twierdzi, że oskarżony zrealizował znamiona czynu zabronionego określone w art. 343c ust. 3 w związku z ust. 1 NK i że w wypadku tego przestępstwa nie jest konieczne nastąpienie dodatkowego, szkodliwego społecznie skutku.
- 7 Sąd odsyłający nie wskazał argumentów oskarżonego.

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 8 Sąd odsyłający wskazuje, że na mocy dyrektywy 2006/126 państwom członkowskim przyznano właściwość do przyjmowania krajowych uregulowań w dziedzinie ustawodawstwa karnego i policyjnego, w którym zostaną przewidziane środki karne lub administracyjne związane z zawieszeniem lub cofnięciem prawa do kierowania pojazdem.
- 9 Dodaje, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w braku harmonizacji przepisów Unii w dziedzinie sankcji z tytułu niedochowania warunków przewidzianych w ramach systemu wprowadzonego przez te przepisy, państwa członkowskie mają kompetencję do dokonania wyboru sankcji, które uznają za odpowiednie. Niemniej mają one obowiązek wykonywania tej kompetencji z przestrzeganiem prawa Unii i jego zasad ogólnych, a w konsekwencji przy poszanowaniu zasady legalności i proporcjonalności (wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Chmielewski, C-255/14, EU:C:2015:475 pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo; postanowienie z dnia 12 lipca 2018 r., Pinzaru i Cirstinoiu, C-707, nieopublikowane, EU:C:2018:574 pkt 26). W szczególności przewidziane w krajowym prawodawstwie sankcje nie powinny przekraczać granic tego, co jest niezbędne dla osiągnięcia zamierzonych w tym prawodawstwie zgodnych z prawem celów.
- 10 Sąd odsyłający jest zdania, że rozpatrywany spór prawny odnosi się do stosowania prawa Unii Europejskiej w dziedzinie ogólnej polityki transportowej, a w szczególności środków mających na celu polepszenie bezpieczeństwa transportu. Przyjął on, że ze względu na to, iż bułgarski sąd stosuje prawo Unii Europejskiej, w rozpatrywanym wypadku dopuszczalne jest powołanie się na art. 49 karty, w związku z czym ma ona zastosowanie w postępowaniu głównym na podstawie art. 51 karty.
- 11 Dla celów transpozycji dyrektywy 2006/126 do prawa krajowego bułgarski prawodawca przyjął zmiany w ZDwP oraz we wskazanych powyżej Naredba nr 3 z dnia 11.5.2011 R., Naredba nr 3 z dnia 29.8.2011 R. i Naredba nr 31 z dnia 26.7.1999 R. Równocześnie uregulowania zawierające sankcje związane z naruszeniem wymogów dotyczących kierowania pojazdem z prawidłowo wydanym i ważnym prawem jazdy obowiązywały jeszcze przed przyjęciem dyrektywy. W szczególności znamiona czynu zabronionego określone w art. 343c ust. 1 i 2 NK określono w 1995 r., a znamiona naruszeń administracyjnych określone w art. 177 ust. 1 ZDwP określono w 1999 r., w całości publikacji tej ustawy.
- 12 W 2016 r. określono nowe znamiona czynu zabronionego – wskazane w art. 343c ust. 3 NK, który kryminalizuje kierowanie pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na czasowym zawieszeniu prawa jazdy. W pełni identyczne znamiona naruszenia administracyjnego już

istniały w art. 177 ust. 1 pkt 2 ZDwP, od chwili opublikowania tej ustawy w 1999 r.

- 13 Sąd odsyłający wskazuje, że – do chwili przyjęcia w 2016 r. wspomnianych nowych znamion czynu zabronionego określonych w art. 343c ust. 3 NK – ze znamion czynu zabronionego określonych w art. 343c ust. 1 i 2 NK wynika jasno i jednoznacznie, że istnieje stosunek subsydiarności między ustawą karną i ustawą administracyjną. I tak, zgodnie z art. 343c ust. 1 NK odpowiedzialność karną ponosi osoba kierująca pojazdem w okresie odbywania kary pozbawienia prawa do kierowania pojazdem, po tym gdy została ukarana za ten sam czyn w trybie administracyjnym. Ze swej strony art. 343c ust. 2 przewiduje odpowiedzialność karną osoby popełniającej taki czyn w rocznym terminie od chwili jej ukarania w trybie administracyjnym za kierowanie pojazdem bez odpowiedniego prawa jazdy. A zatem w obydwu opisach znamion przestępstw określonych w art. 343c ust. 1 i 2 NK istnieje jednoznaczne rozróżnienie między odpowiedzialnością karną i administracyjną, ponieważ uprzednie nałożenie kary w trybie administracyjnym jest obowiązkową przesłanką karnego oskarżenia w ramach tych znamion. Właśnie z tego powodu w obydwu wypadkach istnieje subsydiarność odpowiedzialności karnej w stosunku do odpowiedzialności administracyjnokarnej.
- 14 W odróżnieniu od tego, w odniesieniu do nowych znamion czynu zabronionego określonych w art. 343c ust. 3 NK nie przewidziano wymogu uprzedniego nałożenia kary administracyjnej, aby pociągnąć daną osobę do odpowiedzialności karnej. W tej sytuacji brakuje obiektywnego kryterium rozgraniczającego znamiona czynu zabronionego określone w art. 343c ust. 3 NK od już istniejących i w całości pokrywających się z nimi znamion naruszenia administracyjnego określonych w art. 177 ust. 1 pkt 2 ZDwP. Różnice między wskazanymi znamionami przestępstwa i znamionami naruszenia administracyjnego przewidziano w zakresie sankcji i procesowego trybu ich nałożenia (karnego lub administracyjnego), lecz nie w zakresie obiektywnej strony czynów.
- 15 Sąd odsyłający stwierdził, że prawodawca nie przedstawił konkretnego uzasadnienia kryminalizacji kierowania pojazdem w okresie tymczasowego zawieszenia prawa jazdy. Faktycznie, pierwotny projekt ustawy o zmianie i uzupełnieniu kodeksu karnego nie przewidywał zmiany lub uzupełnień w art. 343c NK. Propozycja przyjęcia nowego ust. 3 we wskazanym art. 343c została przedstawiona przez dwóch deputowanych dopiero po przyjęciu projektu ustawy w pierwszym czytaniu. Osoby wnoszące tę propozycję sformułowały uzasadnienie w jednym zdaniu, z którego wynika, że rozumieją zaproponowane nowe znamiona czynu zabronionego jako identyczne ze znamionami przestępstw określonych w art. 343c ust. 1 i 2 NK. Motywy wprowadzenia wspomnianego nowego ust. 3 w tym art. 343c nie były rozpatrzone ani w komisji prawnej, ani w ramach obrad przeprowadzonych przy pierwszym i drugim czytaniu projektu ustawy na posiedzeniu plenarnym zgromadzenia narodowego.

- 16 Zgodnie z art. 11 ust. 3 Zakon za normatiwnite aktowe (ustawy o aktach normatywnych), akty normatywne są uchylane, zmieniane lub uzupełniane wyraźnym przepisem nowego, zmieniającego lub uzupełniającego aktu. Po uzupełnieniu art. 343c nowym ust. 3 w 2016 r. znamiona naruszenia administracyjnego określone w art. 177 ust. 1 pkt 2 ZDwP nie zostały wyraźnie uchylone, pomimo że prawodawca miał taką możliwość w 2018 r., gdy dokonano innych zmian we wspomnianym art. 177 – natomiast wspomniane znamiona naruszenia administracyjnego pozostawiono bez zmian.
- 17 W bułgarskiej doktrynie prawnej i orzecznictwie jednoznacznie przyjęto, że zasadnicze rozróżnienie między odpowiedzialnością administracyjnokarną i karną zależy od stopnia szkodliwości społecznej czynu. Prawodawca nie przewidział jednakże żadnych dodatkowych obiektywnych okoliczności uzasadniających podwyższony stopień szkodliwości społecznej rozpatrywanego czynu i wymagających jego kryminalizacji. Sąd odsyłający podkreślił, że kierowanie pojazdem w okresie czasowego zawieszenia prawa jazdy odróżnia się niższym stopniem szkodliwości społecznej od kierowania pojazdem po tym, gdy na sprawcę już nałożono karę pozbawienia prawa do kierowania pojazdem i został on ukarany za ten czyn w trybie administracyjnym.
- 18 Przy braku obiektywnego kryterium umożliwiającego określenie, czy czyn jest przestępstwem lub naruszeniem administracyjnym, okazuje się, że ocena pozostaje w całości objęta uznaniem organu administracji, który może nałożyć administracyjną karę grzywny lub wnieść sprawę do prokuratora, aby wszczął on postępowanie karne w odniesieniu do popełnionego przestępstwa. W tej sytuacji równoczesne stosowanie prawa w odniesieniu do czynu zabronionego określonego w art. 343c ust. 3 NK i naruszenia administracyjnego określonego w art. 177 ust. 1 pkt 2 ZDwP skutkuje odmiennym traktowaniem sprawców takiego samego czynu w zakresie, w jakim można zastosować wobec nich sankcje o różnym stopniu intensywności: pozbawienia wolności do trzech lat i grzywny w wysokości od 200 do 1000 BGN – gdyby przyjąć, że popełniono przestępstwo, lub grzywny w wysokości od 100 do 300 BGN – gdyby przyjąć, że popełniono naruszenie administracyjne.
- 19 Sąd odsyłający wskazuje, że odmienne traktowanie jednakowych wypadków jest niezgodne z zasadą równości obywateli, określoną w art. 6 konstytucji Republiki Bułgarii. Niemożność przewidzenia przez obywateli skutków popełnionego czynu jest niezgodna z podstawowymi zasadami prawa Unii Europejskiej, jakimi są zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań. Poza tym, brak przewidzianej w ustawie zgodności między społeczną szkodliwością i przestępczym charakterem czynu jest niezgodny z art. 49 karty, w którym określono zasadę ustawowej określoności przestępstw i kar oraz zasadę proporcjonalności, ponieważ w tych samych okolicznościach dany czyn może być równocześnie przestępstwem i naruszeniem administracyjnym, co skutkuje brakiem zgodności między ciężarem czynu a surowością przewidzianej sankcji.

- 20 W związku z powyższym orzecznictwo bułgarskich sądów jest sprzeczne w zakresie wypadków kierowania pojazdem w okresie stosowania przymusowego środka administracyjnego polegającego na zawieszeniu prawa jazdy. Sąd odsyłający wskazuje konkretne przykłady, zarówno orzeczeń sądów, w których przyjęto tezę prokuratora, iż popełniono przestępstwo, jak i przykłady, w których sądy orzekły, że czyn jest naruszeniem administracyjnym i uniewinniły oskarżonego od podniesionych zarzutów. Ustalono także przypadki, w których prokurator umorzył postępowanie karne i nałożył na sprawcę karę administracyjną.
- 21 Sąd odsyłający rozpatruje również orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wskazuje, że zgodnie z wyrokiem z dnia 3 maja 2007 r., *Advocaten voor de Wereld VZW* (C-303/05, EU:C:2007:261 pkt 49, 50) zasada ustawowej określoności przestępstwa i kary wymaga jasnego określenia w ustawie przestępstw i wymierzanych za nie kar, zaś warunek ten jest spełniony, gdy z brzmienia mającego zastosowanie przepisu – i, w razie potrzeby, z jego wykładni przeprowadzonej przez sądy – podmioty prawa mogą zrozumieć, za jakie działania i zaniechania przewidziano odpowiedzialność karną. Sąd odsyłający powołuje się również na wyrok z dnia 12 lutego 2019 r., *TC* (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108 pkt 59, 60), zgodnie z którym wykonanie środka polegającego na pozbawieniu wolności jest uzależnione od istnienia uzasadniającej go podstawy prawnej, zaś ta podstawa prawna powinna spełniać wymogi jasności, przewidywalności i dostępności, aby uniknąć jakiegokolwiek ryzyka arbitralności.
- 22 Sąd odsyłający powołuje się również na wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 2010 r. w sprawie *Medvedyev* przeciwko Francji, w którym wskazano, że standard zgodności z prawem „wymaga, by wszystkie przepisy były wystarczająco dokładne, tak aby uniknąć wszelkiego ryzyka arbitralności i umożliwić obywatelom, jeśli jest to niezbędne, za odpowiednią poradą, przewidzenie – w rozsądnym stopniu, mając na względzie okoliczności sprawy – skutków, do jakich może doprowadzić dane działanie”.